

ความต้องการจำเป็นการดำเนินงานการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม
เด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ
ศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 9

The Needs of the Initial Support Stage Service for the Children
with Special Needs in Efficiency Promotion Network Group
Special Education Center, Network 9

สุนิษา ชานนท์*

Sunisa Chanon

มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

Northeastern University

*Corresponding Author E-mail: tookatababy9@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ 2) ศึกษาความต้องการจำเป็นการดำเนินงานการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ จำนวน 328 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม มาตรฐานค่า 5 ระดับ 2 ตอน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และดัชนีความต้องการจำเป็น PNI Modified เท่ากับ 0.41 ค่า IOC เท่ากับ 1 และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) สภาพปัจจุบัน เท่ากับ 0.92 สภาพที่พึงประสงค์ เท่ากับ 0.94

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัจจุบันการดำเนินงานการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ด้านการประเมินความสามารถพื้นฐาน และสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยด้านที่มีระดับที่พึงประสงค์มากที่สุด คือ ด้านการรวบรวมข้อมูล

2. ความต้องการจำเป็นในการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษโดยเรียงลำดับความสำคัญดังนี้ 1) ด้านการรวบรวมข้อมูลทั่วไป 2) ด้านการคัดกรองผู้เรียนตามประเภทความพิการทางการศึกษา 3) ด้านการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลและส่งต่อ 4) ด้านการจัดทำแผนการให้บริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว (IFSP) และแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) 5) ด้านการประเมินความก้าวหน้า 6) ด้านการให้บริการด้วยกิจกรรมที่เหมาะสม 7) การและด้านประเมินความสามารถพื้นฐาน

คำสำคัญ: 1. ความต้องการจำเป็น; 2. การให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม; 3. เด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ

ABSTRACT

This research article aimed to: 1) Study the current situation, the current conditions of the operation of early intervention service for children with special needs. 2) Study needs for the operation of early intervention service for children with special needs. This research is a quantitative research. The sample group used in this research included 328 people. The research instrument was a 5-level rating scale questionnaire. The statistics used in data analysis comprised frequency, percentage, mean, standard deviation and Priority needs index.

The research found that:

1. The current situation of the operation of early intervention service for children with special needs, in overall, was rated at a moderate level, when considering each aspect, it was found that the aspect with the highest practice was the aspect of basic ability assessment, the desirable conditions for the operation of early intervention service for children with special needs, in overall, were rated at the highest level, when considering each aspect, it was found that it was rated at the highest level in every aspect, the aspect with the highest level of the desirable conditions was the aspect of collecting information.

2. The average of needs for early intervention service for children with special needs, arranged in order of importance, were as follows: 1) General data collection, 2) Student screening according to type of educational disability, 3) Supervision, monitoring, evaluation and referral, 4) Preparation of individualized family service plan (IFSEP), 5) Progress assessment, 6) Appropriate activity service, 7) Basic ability assessment.

Keywords: 1. Needs; 2. Early intervention Service; 3. Children with special needs

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 1 พุทธศักราช 2564) (2564) ซึ่งได้กำหนดสิทธิ ความเสมอภาคของคนพิการไว้อย่างชัดเจนในหลายมาตรา เช่น มาตรา 71 ที่บัญญัติว่า รัฐพึงให้ความช่วยเหลือเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ยากไร้ และผู้ด้อยโอกาสให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ และคุ้มครองป้องกันมิให้บุคคลดังกล่าวถูกใช้ความรุนแรงหรือปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม รวมทั้งให้การบำบัด ฟื้นฟูและเยียวยาผู้ถูกกระทำการดังกล่าว รวมถึงมาตรา 27 ที่บัญญัติว่ามาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อ ขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิหรือเสรีภาพ ได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น หรือเพื่อคุ้มครองหรือ อำนวยความสะดวกให้แก่เด็ก สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ หรือผู้ด้อยโอกาส และมาตรา 54 สรุปความสำคัญไว้ว่ารัฐ ต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี เพื่อพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และ สติปัญญาให้สมกับวัย การศึกษาทั้งปวงต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำในการศึกษาและเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพ จากที่กล่าวมาแล้วนั้น จะเห็นได้ว่าการศึกษาเพื่อพัฒนาคนพิการ เป็นสิ่งที่สำคัญ เพราะทำให้เด็กพิการมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และเด็กพิการได้รับสิทธิ ความเสมอภาค และโอกาสทางการศึกษาที่สมควรได้รับและมีคุณภาพ

การศึกษาและการพัฒนาคนพิการให้มีศักยภาพ เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับคนพิการทุกคน ดังนั้น กระทรวงศึกษาธิการจึงมีนโยบายเกี่ยวกับการส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการไว้อย่างชัดเจน เพื่อให้คน

พิการได้รับโอกาสและสิทธิทางการศึกษาเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป ด้วยการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาและยกระดับมาตรฐานการศึกษา เพื่อให้เกิดความเสมอภาคและความเป็นธรรมในสังคมแก่ประชากรในกลุ่มผู้ด้อยโอกาสและผู้พิการหรือทุพพลภาพ และมุ่งพัฒนาระบบการจัดการศึกษาพิเศษ เพื่อให้ได้คุณภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) การศึกษาพิเศษจะต้องจัดการศึกษาให้ตั้งแต่แรกเกิดหรือแรกพบความพิการ โดยจัดให้เหมาะสมกับความต้องการจำเป็นและความสามารถของเด็ก (ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดนครสวรรค์, 2563) โดยการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการแตกต่างไปจากการศึกษา สอนที่จำเป็น เพราะการศึกษาพิเศษควรจัดให้สนองความต้องการและความสามารถของแต่ละบุคคล เนื่องจากเด็กพิการมีความแตกต่างกัน ดังนั้นการจัดการศึกษาพิเศษจึงควรสนองความต้องการและความสามารถตั้งแต่กระบวนการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มเด็กพิการ (Early Intervention: EI) เพื่อช่วยเหลือเด็กให้ได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพที่มีอยู่เร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้ (ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดนครสวรรค์, 2563)

การดำเนินงานการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษเป็นกระบวนการฟื้นฟูสมรรถภาพและเตรียมความพร้อมให้เด็กที่มีความบกพร่องประเภทต่าง ๆ ตั้งแต่แรกเกิดหรือตั้งแต่เมื่อทราบว่ามีอาการบกพร่อง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือเด็กให้ได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพที่มีอยู่โดยเร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้ ซึ่งต้องมีการประเมินศักยภาพเบื้องต้น สภาพความบกพร่องที่อาจเกิดขึ้นต่อไป การรวบรวมข้อมูลพื้นฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องนำมาวิเคราะห์และวางแผนร่วมกับผู้ปกครอง การปฏิบัติการฟื้นฟูสมรรถภาพตามแผนร่วมกันระหว่างผู้ปกครองเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษตลอดจนการประเมินผลทั้งระหว่างกระบวนการให้บริการและหลังการให้บริการช่วยเหลือ ทั้งนี้โปรแกรมที่จัดขึ้นต้องเป็นไปตามความต้องการจำเป็นของเด็กแต่ละบุคคล ซึ่งจะเห็นได้ว่าหลักการสำคัญเบื้องต้น ของการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการนั้น คือ ต้องจัดการศึกษาให้ตั้งแต่แรกเกิดหรือแรกพบความพิการ และกระบวนการที่สำคัญของขั้นตอนนี้ก็คือ การให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม (Early Intervention: EI) ซึ่งหมายถึงการจัดโปรแกรมที่เป็นระบบในการให้บริการด้านต่าง ๆ โดยรวดเร็วที่สุดแก่เด็กที่พบว่ามีความเสี่ยงหรือทันทีที่ได้รับการวินิจฉัยว่ามีความพิการ โดยมุ่งเน้นการให้บริการทางการศึกษากับพ่อแม่และครอบครัว และเด็กได้รับการจากนักสหวิชาชีพที่หลากหลายทั้งด้านการศึกษา ด้านสุขภาพอนามัย การบำบัดรักษา ตลอดจนป้องกันความพิการที่จะเกิดขึ้น เพื่อให้เด็กมีพัฒนาการไปตามขั้นตอนเช่นเดียวกับเด็กทั่วไปหรือใกล้เคียงกับเด็กทั่วไปมากที่สุด นอกจากนั้นการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มยังช่วยพัฒนาการของเด็กและทำให้เด็กสามารถพัฒนาทักษะรวมถึงพัฒนาความสัมพันธ์ของทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็นในการดำเนินชีวิตได้ถึงขีดสุด อีกทั้งช่วยแก้ไขความบกพร่องและป้องกันความผิดปกติที่อาจเกิดขึ้นภายหลังได้ และยังช่วยเตรียมความพร้อมให้เด็กพิการมีพัฒนาการที่ดีสามารถเข้าเรียนร่วมในระดับที่เหมาะสมได้ (ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดนครสวรรค์, 2563)

บุคคลที่มีบทบาทในการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มจะต้องเป็นนักคิด ต้องตัดสินใจและแก้ปัญหาต้องมีวิสัยทัศน์และมียุทธศาสตร์ในการบริการ ท่ามกลางปัจจัยที่หลากหลาย การช่วยเหลือระยะแรกเริ่มที่มีประสิทธิภาพนั้น ต้องลดข้อจำกัดที่มีอยู่ของเด็กและครอบครัว โดยจัดทำคู่มือและแนวทางการปฏิบัติ ให้ทางเลือกที่หลากหลายเพื่อให้ครอบครัวสามารถพัฒนาลูกได้อย่างเหมาะสม Bonnie (2016) การช่วยเหลือระยะแรกเริ่มนำมาประยุกต์ใช้ในโรงเรียนระดับปฐมวัยที่ค้นพบว่าเป็นกลุ่มเสี่ยงในการมีพัฒนาการล่าช้า และมีความต้องการจำเป็นพิเศษในการส่งเสริมพัฒนาการ โดยการจัดให้มีการบริการแก่เด็กและครอบครัวการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มจะเริ่มต้นและส่งต่อไปตามความต้องการจำเป็นของเด็กตั้งแต่แรกเกิดหรือในช่วงเวลาใดก็ได้ตามความเหมาะสม โดยโปรแกรมการช่วยเหลือเกิดจากความร่วมมือของพ่อแม่ร่วมกับหน่วยบริการ Bar and Keating (1990) การช่วยเหลือระยะแรกเริ่มเป็นกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างผู้เชี่ยวชาญ และพ่อแม่ของเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ เพื่อช่วยให้เด็กเจริญเติบโตมีการพัฒนาการที่ดีขึ้นและสามารถเรียนรู้สิ่งต่างๆ ได้ซึ่ง

การช่วยเหลือระยะแรกเริ่มจะทำให้ทุกแห่งที่เด็กที่ครอบครัวดำเนินชีวิตอยู่ โดยเด็กจะเรียนรู้จากการเล่น รวมทั้งการทำกิจกรรมภายใต้สภาพแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติของครอบครัว Heward (2018) การบริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม โดยมีจุดประสงค์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการและสนับสนุนครอบครัวของเด็กที่มีพัฒนาการล่าช้าในวัยแรกเกิดถึงสามขวบโดยมีแพทย์ พยาบาลและนักวิชาชีพสาขาต่างๆ คอยช่วยเหลือและประสานงานส่งต่อไปยังหน่วยงานหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องตามความต้องการจำเป็นนอกจากนี้ยังพัฒนาองค์ความรู้และเตรียมชุมชนให้มีความเข้าใจเกี่ยวกับการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม เพื่อการให้บริการอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพตลอดจนอบรมพัฒนาผู้เชี่ยวชาญและให้ความรู้แก่ผู้ที่สนใจทั่วไปด้วย National Mental Health and Education Center (2002) มุมมองเกี่ยวกับการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษนั้น เป็นความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับครอบครัวซึ่งต้องอาศัยความรู้เกี่ยวกับเด็กในวัยทารกถึงสามขวบ อย่างไรก็ตามในการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มอาจจะมีอุปสรรคอยู่บ้าง เนื่องจากทีมให้บริการและผู้ปกครองไม่ชัดเจนในเป้าหมาย หรือเข้าใจไม่ตรงกัน ซึ่งอาจมีสาเหตุมาจากการสื่อสารหรือการไม่เปิดใจกว้าง หรือวางแผนให้บริการไม่ชัดเจน รวมทั้งการสร้างบรรยากาศแห่งการไว้วางใจและการยอมรับนับถือซึ่งกันและกัน Hoover (2001) เป้าหมายในการพัฒนาเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษและครอบครัวอายุตั้งแต่แรกเกิดถึงสามขวบโดยเน้นครอบครัวเป็นศูนย์กลางและพัฒนาตามความแตกต่างของแต่ละครอบครัว ให้บริการที่บ้านและในชุมชนครอบคลุมบริการ การประเมินความสามารถและพัฒนาการของเด็กแต่ละคน การให้มีความรู้แก่พ่อแม่ การจัดกลุ่มสนับสนุนครอบครัว การเยี่ยมบ้าน การให้ข้อมูลข่าวสารและการส่งต่อ Early Intervention Foundation (2019) หลักการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มมี 3 ประการ คือ 1) จัดทำแผนการช่วยเหลือที่เหมาะสมต่อการพัฒนาของเด็ก 2) ช่วยให้เด็กและครอบครัวได้รับการช่วยเหลือในด้านพัฒนาการและช่วยลดภาระความพิการ 3) ช่วยครอบครัวของเด็กพิการในการพัฒนาเด็กทั้งการสนับสนุนการดูแลเด็กที่บ้านการสนับสนุนบริการด้านต่าง ๆ เช่น การให้คำปรึกษา บริการทางการแพทย์ เป็นต้น ซึ่งเมื่อแพทย์วินิจฉัยว่าเด็กมีความพิการตั้งแต่ยังเล็กแล้วควรมีการช่วยเหลืออย่างใกล้ชิดโดยผู้เชี่ยวชาญต้องคำนึงความต้องการจำเป็นของเด็กเพื่อให้เด็กได้เกิดการเรียนรู้และพัฒนา Mahmoud (2019) การช่วยเหลือระยะแรกเริ่มให้มีประสิทธิผล ผู้ให้บริการต้องตระหนักถึงความสำคัญในการทำงานร่วมกับผู้ปกครอง ผู้ให้บริการต้องไวต่อการความรู้สึกและให้ความสนใจในกระบวนการและเนื้อหาของการสนทนาให้มากนอกจากการใช้ทักษะของสัมพันธภาพแล้ว ยังจำเป็นต้องทราบถึงโครงสร้างขององค์กรนโยบายที่เหมาะสมด้วยและทำงานร่วมกันทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน Roffey (2001) ครอบครัวของเด็กพิการนั้นย่อมได้รับผลกระทบจากปัญหาของลูก คือ ปัญหาความเครียด ครอบครัวจึงจำเป็นต้องมีการปรับตัวให้เหมาะสมและได้รับการสนับสนุนโดยการสร้างความสัมพันธ์ทางบวกให้เกิดขึ้นกับคนในครอบครัวเพื่อให้เกิดการปรับตัวในครอบครัวผู้ให้การช่วยเหลือต้องมีความเข้าใจครอบครัวและความสัมพันธ์ของเด็กและครอบครัวรวมถึงชุมชนด้วย รวมทั้งให้การสนับสนุนให้เกิดความสัมพันธ์อันดีในครอบครัวและการปรับตัวของครอบครัว National Institute for the Mentally Handicapped (2008) สิ่งที่สำคัญ คือ ครอบครัวควรมีความเข้าใจเด็กพิการและช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กหรือช่วยลดพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเด็ก ซึ่งถ้าครอบครัวไม่มีความเข้าใจเด็กพิการจะไม่สามารถพัฒนาได้อย่างมีความสุขและอาจไม่สามารถเรียนได้ แต่หากครอบครัวมีความเข้าใจเด็ก จะสามารถเรียนรู้ได้และมีความสุขมากขึ้น Mentor Adepis (2014)

ขั้นตอนการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มเป็นการเน้นกระบวนการพัฒนาศักยภาพ และเตรียมความพร้อมให้กับเด็กที่มีความบกพร่องประเภทต่าง ๆ ตั้งแต่ 0-19 ปี โดยมีจุดประสงค์เพื่อช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ให้ได้รับการพัฒนาศักยภาพที่มีอยู่โดยเร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้ ทั้งนี้กิจกรรมที่จัดขึ้นต้องเป็นไปตามความต้องการจำเป็นของเด็กแต่ละบุคคล 7 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การรวบรวมข้อมูลทั่วไป 2) การคัดกรองประเภทความพิการ 3) การประเมินความสามารถพื้นฐาน 4) การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล 5) การ

ให้บริการด้วยกิจกรรมที่เหมาะสม 6) การประเมินความก้าวหน้า และ 7) การนิเทศติดตาม ประเมินผล และการส่งต่อ (สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ, 2560) การช่วยเหลือระยะเริ่มแรกสำหรับเด็กพิการเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่สำคัญของศูนย์การศึกษาพิเศษทั่วประเทศที่จะต้องดำเนินการ จากการดำเนินงานการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มเด็กพิการ (EI) ของศูนย์การศึกษาพิเศษ สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ พบว่า การช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กพิการของศูนย์การศึกษาพิเศษในประเทศไทย ผู้ปกครอง และชุมชน ยังขาดความรู้ ความเข้าใจ ในการดูแลเด็กพิการ ทำให้การดูแลเด็กพิการไม่ถูกต้องตามกระบวนการที่เหมาะสม ส่งผลให้เด็กพิการไม่ได้รับการพัฒนาเท่าที่ควร นอกจากนี้จากการศึกษาสภาพการดำเนินงานการใช้รูปแบบการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กพิการ ของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ พบว่า ส่วนใหญ่มีปัญหาการขาดบุคลากรที่ชำนาญงาน และขาดการมีส่วนร่วมกับภาคีเครือข่ายความร่วมมือขององค์กรและหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาศักยภาพเด็กพิการ (สุบิน ประสพบัว, 2562)

จากสภาพการดำเนินงานของศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 9 พบว่า การดำเนินการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มแก่เด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษยังไม่มีแนวทางที่เหมาะสมชัดเจน รวมทั้งครูขาดทักษะในการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม และผู้ปกครอง ชุมชน ขาดความรู้ ความเข้าใจ ในการดูแลเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ทำให้ไม่ให้ความร่วมมือในการพัฒนาเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ขาดการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครอง ชุมชนที่เข้าร่วมในกระบวนการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มในแต่ละขั้นตอน ครูยังขาดความเข้าใจในจัดกิจกรรมการพัฒนาศักยภาพเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษโดยบูรณาการทุกกิจกรรม ให้สอดคล้องกับแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และแผนการให้บริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว (IFSP) ซึ่งจะส่งผลทำให้ผลพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และแผนการให้บริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว (IFSP) (ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 9 จังหวัดขอนแก่น, 2565) จากสภาพปัญหาดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าผู้บริหาร ครู และผู้ปกครองเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ มีความจำเป็นที่จะต้องทราบถึงความต้องการจำเป็นการดำเนินงานการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ เพื่อสร้างและพัฒนาระบบการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพที่สามารถให้ความช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษได้รับความช่วยเหลืออย่างต่อเนื่องและตรงความต้องการของเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษทุกประเภท

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความต้องการจำเป็นการดำเนินงานการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 9 ซึ่งความต้องการจำเป็นการดำเนินงานการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ มีลำดับความสำคัญเป็นอย่างไร เพื่อให้ศูนย์การศึกษาพิเศษมีการบริหารจัดการการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มที่มีประสิทธิภาพ มีผลการดำเนินงานในการฟื้นฟูสมรรถภาพเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ทำให้คนพิการมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เป็นการส่งเสริมโอกาสทางการศึกษาให้กับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ลดความเหลื่อมล้ำในสังคม ก้าวนำไปสู่คุณภาพการศึกษา สร้างความเสมอภาคในสังคม และส่งผลให้ผู้ปกครอง ครู และผู้ปกครอง มีองค์ความรู้ ความสามารถ เด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษมีพัฒนาการที่ดีขึ้น ได้รับการศึกษา และสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 9

2) เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นการดำเนินงานการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 9

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการทำวิจัย

1.1 ประชากรที่ได้แก่ ผู้บริหาร ครูและผู้ปกครองเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษศูนย์การศึกษาพิเศษกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 9 จำนวน 9 แห่ง ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย 1) ผู้บริหารสถานศึกษา 25 คน 2) ครู 463 คน 3) ผู้ปกครองเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ 1,358 คน รวมทั้งสิ้น 1,846 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร ครูและผู้ปกครองเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษศูนย์การศึกษาพิเศษกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 9 จำนวน 9 แห่ง กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยการคำนวณจากสูตรของ ทาโร ยามานะ (Yamane, 1973) ที่ระดับความคลาดเคลื่อนในการสุ่ม 0.05 ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified random sampling) ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย 1) ผู้บริหารสถานศึกษา 4 คน 2) ครู 83 คน 3) ผู้ปกครองเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ 241 คน รวมทั้งสิ้น 328 คน

1.2.1 การสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

1) ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหาร ครูและผู้ปกครองเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษศูนย์การศึกษาพิเศษกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 9 ซึ่งมีทั้งสิ้น 1,846 คน ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 328 คน โดยคำนวณจากสูตรของทาโร ยามานะ (Taro Yamane) ที่ระดับความคลาดเคลื่อนในการสุ่ม 0.05

2) ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) เพื่อสุ่มตัวอย่าง แต่ละกลุ่มตามขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ที่คำนวณได้จากข้อ 2)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง แบบสอบถามแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะคำถามเป็น แบบเลือกตอบเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ”กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 9 มี 7 ด้าน คือ 1) การเก็บรวบรวมข้อมูลทั่วไป 2) การคัดกรองประเภทความพิการทางการศึกษา 3) การประเมินความสามารถพื้นฐาน 4)การจัดทำแผนให้บริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว (Individualized Family Service Plan: IFSP) และแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program: IEP) 5)การให้บริการด้วยกิจกรรมที่เหมาะสม 6) การประเมินความก้าวหน้า 7) การนิเทศติดตาม ประเมินผลและการส่งต่อ โดยมีลักษณะเป็นแบบสอบถามประมาณค่า (rating scale) ตามมาตรของลิเคิร์ท 5 ระดับ(บุญชม ศรีสะอาด, 2560) มีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ระดับที่ 5 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ มากที่สุด

ระดับที่ 4 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ มาก

ระดับที่ 3 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ ปานกลาง

ระดับที่ 2 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ น้อย

ระดับที่ 1 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

3. การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนในการสร้างดังนี้

3.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความต้องการจำเป็นการดำเนินงานการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 9

3.2 ดำเนินการสร้างเครื่องมือตามกรอบแนวคิดที่กำหนด

3.3 สร้างแบบสอบถามและนำร่างแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา คำนคว้าอิสระ เพื่อตรวจสอบรายละเอียดของข้อคำถามในด้านเนื้อหา ภาษาและความถูกต้องและนำข้อเสนอแนะ มาปรับปรุงแก้ไข

3.4 นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ

3.5 นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องนิยามศัพท์กับ ประเด็นข้อคำถาม (Index of Congruence : IOC) เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Validity โดยใช้เกณฑ์ 0.50 ขึ้นไป (สมบัติ ห้ายเรือคำ, 2552) พบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้องมีค่าเท่ากับ 0.67-1.00

3.6 นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขสมบูรณ์แล้วไปทดลองใช้ (Ty Out) กับ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้ปกครองเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง 30 คนกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 9 ได้แก่ ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 9 จังหวัดขอนแก่น ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดมหาสารคาม ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดเลย ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดหนองบัวลำภู ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอุดรธานี ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดหนองคาย ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัด บึงกาฬ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสกลนคร และศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient ของครอนบาค (Cronbach) โดยใช้เกณฑ์ 0.70 (สมบัติ ห้ายเรือคำ, 2552) พบว่า ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสภาพปัจจุบันที่เฉลี่ยมีค่าเท่ากับ 0.92 สภาพที่พึงประสงค์มีค่าเท่ากับ 0.94

3.7 นำผลที่ได้มาพิจารณาปรับปรุง ข้อคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระและจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามวิธีการและขั้นตอน ดังนี้

4.1 ขอนหนังสือเพื่อขออนุญาตและขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทำหนังสือถึงผู้บริหารในสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 9 เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลในการทำค้นคว้าอิสระ

4.2 เข้าพบผู้บริหารในสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 9 เพื่อชี้แจง วัตถุประสงค์และขออนุญาตเก็บข้อมูล

4.3 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองและตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ ของแบบสอบถามทุกชุดภายหลังจากเก็บรวบรวมข้อมูล

4.4 ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามถึงผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้ปกครองเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ โดยผู้วิจัยใช้โปรแกรม Google Form สร้างแบบสอบถามออนไลน์ส่งถึงกลุ่มตัวอย่าง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยใช้แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ทุกฉบับหลังจากได้รับแบบสอบถามครบถ้วน แล้วใช้แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์มาวิเคราะห์และใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นรายละเอียดเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการหาค่าความถี่และร้อยละ

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 9

สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้ว แปลความหมายค่าเฉลี่ยในแต่ละระดับดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

การประเมินความต้องการจำเป็นการดำเนินงานการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 9 วิเคราะห์จัดเรียงลำดับความต้องการจำเป็น โดยใช้สูตร PNI Modified Needs Index (PNI Modified) ซึ่งดัชนีจัดเรียงลำดับความสำคัญของ ความต้องการจำเป็นที่ใช้หลักการประเมินความแตกต่างจะเป็นสูตรที่นงลักษณ์ วิรัชชัย และ สุวิมล ร่องวานิช (2550) ได้ปรับสูตรการคำนวณมาจากดัชนี PN โดยการหาค่าผลต่าง ระหว่างค่าเฉลี่ยของสภาพที่คาดหวังกับค่าเฉลี่ยของสภาพที่เป็นจริงในปัจจุบัน แล้วหารด้วยค่าเฉลี่ยของสภาพที่เป็นจริงในปัจจุบัน (1) เพื่อถ่วงน้ำหนักก่อนที่จะนำมาจัดลำดับ โดยใช้หลักการกำหนดความต้องการจำเป็นจากระดับสภาพปัจจุบันแล้วจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นตามค่า PNI Modified โดยใช้สูตรในการคำนวณ

$$PNI_{Modified} = (L-D)/D$$

เมื่อ $PNI_{Modified}$ หมายถึง ดัชนีต้องการจำเป็น
 $I = Importance$ หมายถึง ระดับความคาดหวังที่ต้องการเกิด
 $D = Degree of Success$ หมายถึง ระดับสภาพที่เป็นจริงในปัจจุบัน

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 9 โดยการหาค่าความถี่

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้หาคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่

6.1 สถิติพื้นฐาน ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การประเมินความต้องการจำเป็น Modified Priority Needs Index (PNI Modified)

6.2 สถิติในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ 1) ค่าดัชนีความสอดคล้องของคำถาม ใช้ค่า IOC 2) ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์แอลฟา (C-Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)

ผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง ความต้องการจำเป็นการดำเนินงานการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 9 สรุปผลการวิจัยดังนี้

การดำเนินงานการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล ลำดับ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1. การรวบรวมข้อมูลทั่วไป	3.24	0.17	ปานกลาง 6	4.70	0.22	มากที่สุด	1
2. การคัดกรองผู้เรียนตามประเภทความพิการทางการศึกษา	3.18	0.12	ปานกลาง 7	4.59	0.37	มากที่สุด	7
3.การประเมินความสามารถพื้นฐาน	3.48	0.18	ปานกลาง 1	4.64	0.37	มากที่สุด	6
4.การจัดทำแผนการให้บริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว (IFSP) และแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP)	3.33	0.20	ปานกลาง 3	4.70	0.30	มากที่สุด	2
5.การให้บริการด้วยกิจกรรมที่เหมาะสม	3.37	0.21	ปานกลาง 2	4.65	0.33	มากที่สุด	5
6. การประเมินความก้าวหน้า							
7. การนิเทศ ติดตาม ประเมินผลและส่งต่อ	3.32	0.19	ปานกลาง 5	4.68	0.32	มากที่สุด	4
	3.32	0.18	ปานกลาง 4	4.70	0.32	มากที่สุด	3
ค่าเฉลี่ย	3.32	0.14	ปานกลาง	4.68	0.24	มากที่สุด	

สภาพปัจจุบันการดำเนินงานการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 9 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ด้านการประเมินความสามารถพื้นฐานรองลงมา คือ ด้านการให้บริการด้วยกิจกรรมที่เหมาะสม และด้านที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุด คือ ด้านการคัดกรองผู้เรียนตามประเภทความพิการทางการศึกษา และสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 9 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยด้านที่มีระดับที่พึงประสงค์มากที่สุด คือ ด้านการรวบรวมข้อมูลทั่วไป รองลงมา คือ ด้านการจัดทำแผนการให้บริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว (IFSP) และแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล และด้านที่มีระดับที่พึงประสงค์น้อยที่สุด คือ ด้านการคัดกรองผู้เรียนตามประเภทความพิการทางการศึกษา

การดำเนินงานการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์				ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	PNI	
1. ด้านการรวบรวมข้อมูลทั่วไป	3.24	0.17	ปานกลาง	4.70	0.22	มากที่สุด	0.45	1
2. ด้านการคัดกรองผู้เรียนตามประเภทความพิการทางการศึกษา	3.18	0.12	ปานกลาง	4.59	0.37	มากที่สุด	0.44	2
3.ด้านการประเมินความสามารถพื้นฐาน	3.48	0.18	ปานกลาง	4.64	0.37	มากที่สุด	0.33	7
4.ด้านการจัดทำแผนการให้บริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว (IFSP) และแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP)	3.33	0.20	ปานกลาง	4.70	0.30	มากที่สุด	0.41	4

การดำเนินงานการให้บริการ ช่วยเหลือระยะแรกเริ่มเด็กที่มีความต้องการ จำเป็นพิเศษ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล		
5.ด้านการให้บริการด้วยกิจกรรมที่เหมาะสม	3.37	0.21	ปานกลาง	4.65	0.33	มากที่สุด	0.38	6
6. ด้านการประเมินความก้าวหน้า								
7. ด้านการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลและ ส่งต่อ	3.32	0.19	ปานกลาง	4.68	0.32	มากที่สุด	0.41	4
	3.32	0.18	ปานกลาง	4.70	0.32	มากที่สุด	0.42	3
ค่าเฉลี่ย	3.32	0.14	ปานกลาง	4.68	0.24	มากที่สุด	0.41	

2. ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 9 โดยรวมเฉลี่ยเท่ากับ 0.41 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือด้านการรวบรวมข้อมูลทั่วไป (PNI_{Modified} = 0.45) รองลงมา คือ ด้านการคัดกรองผู้เรียนตามประเภทความพิการทางการศึกษา (PNI_{Modified} = 0.44) ด้านการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลและส่งต่อ (PNI_{Modified} = 0.42) ด้านการจัดทำแผนการให้บริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว (IFSP) และแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) (PNI_{Modified} = 0.41) ด้านการประเมินความก้าวหน้า (PNI_{Modified} = 0.41) ด้านการให้บริการด้วยกิจกรรมที่เหมาะสม (PNI_{Modified} = 0.38) และด้านประเมินความสามารถพื้นฐาน (PNI_{Modified} = 0.33) ตามลำดับ โดยเรียงตามความสำคัญ ดังนี้ 1) ด้านการรวบรวมข้อมูลทั่วไป 2) ด้านการคัดกรองผู้เรียนตามประเภทความพิการทางการศึกษา 3) ด้านการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลและส่งต่อ 4) ด้านการจัดทำแผนการให้บริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว (IFSP) และแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) 5) ด้านการประเมินความก้าวหน้า 6) ด้านการให้บริการด้วยกิจกรรมที่เหมาะสม 7) การและด้านประเมินความสามารถพื้นฐาน

อภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันการดำเนินงานการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 9 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหาร ศูนย์การศึกษาพิเศษ ครู และผู้ปกครองเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษบางคน ยังไม่ผ่านการฝึกอบรมกระบวนการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มทั้ง 7 ขั้นตอน จนทำให้เด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษไม่ได้รับการช่วยเหลืออย่างต่อเนื่องและตรงตามความต้องการ ผู้บริหารศูนย์การศึกษาพิเศษ บางแห่งยังไม่ประสานความร่วมมือระหว่างครอบครัว ชุมชน เพื่อสร้างความเข้าใจและเรียนรู้วิธีที่มีประสิทธิภาพในการดูแลเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เพื่อให้ผู้ปกครองเด็กมีทัศนคติที่ดีขึ้น และครูบางคนมีการจัดกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการที่ไม่ครอบคลุมและสอดคล้องกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษทุกประเภท สอดคล้องกับงานวิจัยของมนัชญา แก้วอินทรรชย (2563) ได้ศึกษาสภาพปัจจุบัน การบริหารงานการให้บริการช่วยเหลือเด็กพิการตามแนวคิดการเตรียมความพร้อมในการเปลี่ยนผ่านสู่ระบบโรงเรียนเรียนร่วม ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมตามขอบข่ายการบริหารงานการให้บริการช่วยเหลือเด็กพิการ อยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับสูงสุด คือ ด้านการประเมินความสามารถพื้นฐาน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหาร ครูและผู้ปกครองเด็กที่มีความต้องการ

จำเป็นพิเศษบางคนไม่มีความเข้าใจและไม่ให้ความสำคัญกับการดำเนินงานการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ไม่มีการนำข้อมูลด้านการประเมินความสามารถพื้นฐานไปใช้ในการจัดทำแผนการให้บริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว (IFSP) และแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ตามขั้นตอน ไม่มีการกำหนดแนวทางการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของบุคคล การติดตามการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ไม่สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของชญาพร ยศกลาง (2565) ได้ศึกษาสภาพการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดพะเยา เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ขั้นตอนที่ 3 การประเมินความสามารถพื้นฐานของผู้เรียนพิการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดรองลงมา คือ ขั้นตอนที่ 6 การประเมินความก้าวหน้า และขั้นตอนที่ 4 การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของมนัญญา แก้วอินทชัย (2563) ได้ศึกษาสภาพปัจจุบัน การบริหารงานการให้บริการช่วยเหลือเด็กพิการตามแนวคิดการเตรียมความพร้อมในการเปลี่ยนผ่านสู่ระบบโรงเรียนเรียนร่วม ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมตามขอบข่ายการบริหารงานการให้บริการช่วยเหลือเด็กพิการ อยู่ระดับปานกลาง

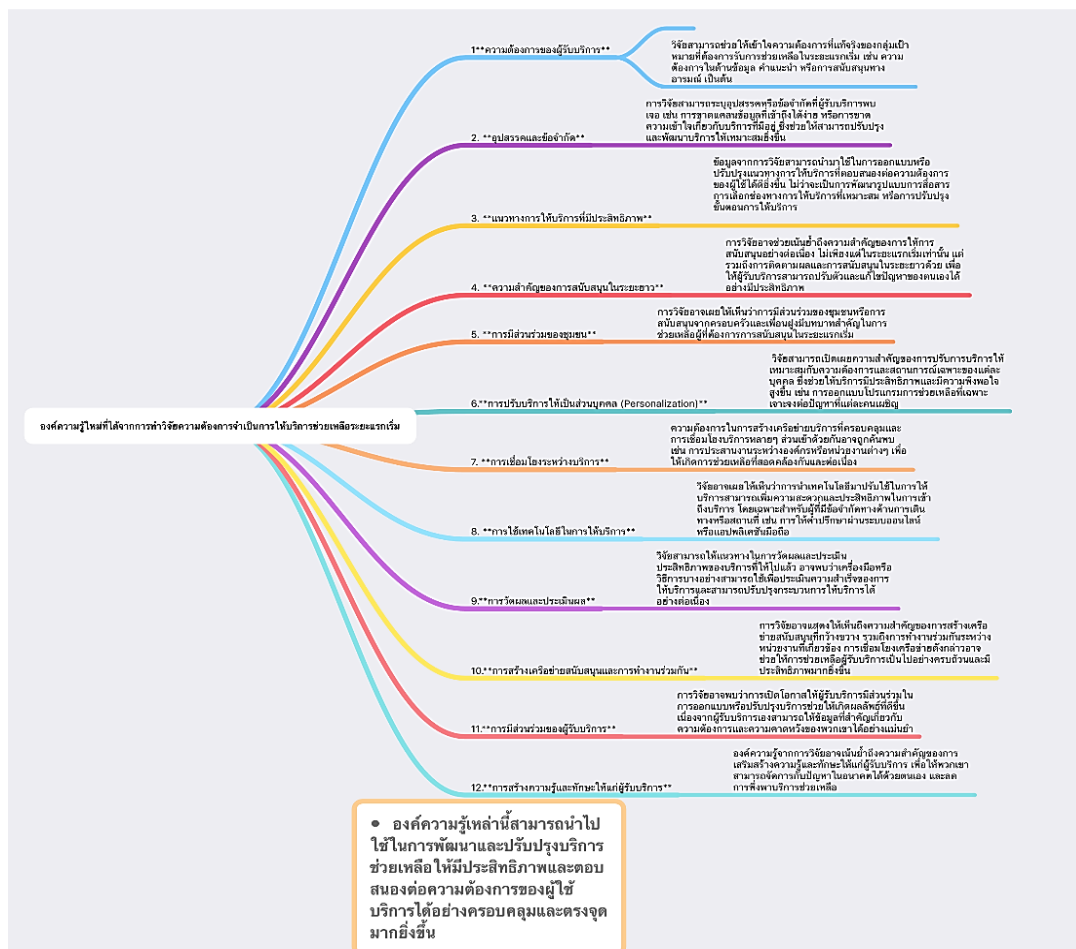
สภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 9 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหาร ศูนย์การศึกษาพิเศษ ครู และผู้ปกครองเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ มีความพึงประสงค์ให้การดำเนินงานการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ มีประสิทธิภาพโดยการนำขั้นตอนการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาศักยภาพเด็กให้ตรงตามความต้องการจำเป็นของเด็กแต่ละบุคคล จนสามารถมีพัฒนาการที่ดีขึ้นและส่งผลต่อเข้าสู่ระบบโรงเรียนได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของมนัญญา แก้วอินทชัย (2563) ได้ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และลำดับความต้องการจำเป็นของการบริหารงานการให้บริการช่วยเหลือเด็กพิการตามแนวคิดการเตรียมความพร้อมในการเปลี่ยนผ่านสู่ระบบโรงเรียนเรียนร่วม โดยภาพรวมตามขอบข่ายการบริหารงานการให้บริการช่วยเหลือเด็กพิการ ผลการวิจัยพบว่า สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยด้านที่มีระดับที่พึงประสงค์มากที่สุด คือ การรวบรวมข้อมูลทั่วไป ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นขั้นตอนที่จำเป็นอย่างมาก เพราะจะทำให้ทราบถึงข้อมูลเด็กรายบุคคลอย่างละเอียด ครบถ้วนซึ่งนำไปสู่การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลของเด็กแต่ละคนในการพัฒนาศักยภาพเด็ก สอดคล้องกับงานวิจัยของมนัญญา แก้วอินทชัย (2563) ได้ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และลำดับความต้องการจำเป็นของการบริหารงานการให้บริการช่วยเหลือเด็กพิการตามแนวคิดการเตรียมความพร้อมในการเปลี่ยนผ่านสู่ระบบโรงเรียนเรียนร่วม โดยภาพรวมตามขอบข่ายการบริหารงานการให้บริการช่วยเหลือเด็กพิการ ผลการวิจัยพบว่า สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด

2. ความต้องการจำเป็นในการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 9 โดยภาพรวมพบว่า มีค่าดัชนี PNI Modified ของความต้องการจำเป็นเฉลี่ยเท่ากับ 0.41 โดยเรียงตามความสำคัญ ดังนี้ 1) ด้านการรวบรวมข้อมูลทั่วไป 2) ด้านการคัดกรองผู้เรียนตามประเภทความพิการทางการศึกษา 3) ด้านการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลและส่งต่อ 4) ด้านการจัดทำแผนการให้บริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว (IFSP) และแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) 5) ด้านการประเมินความก้าวหน้า 6) ด้านการให้บริการด้วยกิจกรรมที่เหมาะสม และ 7) ด้านการด้านประเมินความสามารถพื้นฐาน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงที่สุด คือด้านการรวบรวมข้อมูลทั่วไป สอดคล้องกับงานวิจัยของมนัญญา แก้วอินทชัย (2563) ได้ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และลำดับความต้องการจำเป็นของการบริหารงานการให้บริการช่วยเหลือเด็กพิการตามแนวคิดการเตรียมความพร้อมในการเปลี่ยนผ่านสู่ระบบโรงเรียนเรียนร่วม ผลการวิจัย พบว่า โดยภาพรวมตามขอบข่ายการบริหารงานการให้บริการ

ช่วยเหลือเด็กพิการ PNI_{Modified} เท่ากับ 0.290 ให้ความสำคัญระดับ 1 การนิเทศ ติดตาม ประเมินผลและการส่งต่อ และค่า PNI_{Modified} เท่ากับ 0.239 ให้ความสำคัญระดับ 2 การให้บริการเตรียมความพร้อมและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการสอน (IIP) และค่า PNI_{Modified} เท่ากับ 0.231 ให้ความสำคัญระดับ 3 การคัดกรองประเภท ความพิการ PNI_{Modified} 0.202 ให้ความสำคัญระดับ 4 การประเมินความก้าวหน้าพัฒนาการ และปรับปรุงแผนการจัดการศึกษา เฉพาะบุคคล (IEP) และค่า PNI_{Modified} เท่ากับ 0.190 ให้ความสำคัญระดับ 5 การประเมินความสามารถพื้นฐาน และค่า PNI_{Modified} เท่ากับ 0.173 ให้ความสำคัญระดับ 6 การจัดทำแผนการจัดการศึกษา เฉพาะบุคคล (IEP) และแผนการสอนรายบุคคล (IP) และค่า PNI_{Modified} เท่ากับ 0.162 ให้ความสำคัญ ระดับ 7

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย

สภาพปัจจุบันการดำเนินงานการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 9 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 9 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดและความต้องการจำเป็นในการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 9 โดยภาพรวมพบว่า มีค่าดัชนี PNI_{Modified} ของความต้องการจำเป็นเฉลี่ยเท่ากับ 0.41 ควรศึกษาข้อมูล แนวทางและปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการจำเป็นการดำเนินงานการดำเนินงานการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ด้านการรวบรวม

ข้อมูลทั่วไปเพื่อการปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มเด็ก ที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

สรุป

สภาพปัจจุบันการดำเนินงานการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 9 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 9 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดและความต้องการจำเป็นในการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 9 โดยภาพรวมพบว่า มีค่าดัชนี PNI Modified ของความต้องการจำเป็นเฉลี่ยเท่ากับ 0.41 ควรศึกษาข้อมูล แนวทางและปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการจำเป็นการดำเนินงานการดำเนินงานการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ด้านการรวบรวมข้อมูลทั่วไปเพื่อการปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มเด็ก ที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ควรส่งเสริมความต้องการจำเป็นการดำเนินงานการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ด้านการรวบรวมข้อมูลทั่วไป โดยทำโปรแกรมในการรวบรวมข้อมูลในศูนย์อื่น และนำข้อมูลมาเปรียบเทียบกัน เพื่อการปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มเด็ก ที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 9 เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยที่สำคัญในการพัฒนาการดำเนินงานการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ด้านการรวบรวมข้อมูลทั่วไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560)*. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- ชญาพร ยศกลาง. (2565). *สภาพและปัญหาการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดพะเยา*. มหาวิทยาลัยพะเยา.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย และสุวิมล ว่องวาณิช. (2550). *การวิจัยและประเมินความต้องการจำเป็น*. ธรรมดาเพรส.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 5). สุวีริยาสาส์น.
- มนัชญา แก้วอินทชัย. (2563). *แนวทางพัฒนาการบริหารงานการให้บริการช่วยเหลือเด็กพิการตามแนวคิด การเตรียมความพร้อมในการเปลี่ยนผ่านสู่ระบบโรงเรียนเรียนร่วม* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย]. Chulalongkorn University Theses and Dissertations (Chula ETD). <https://digital.car.chula.ac.th/chulaetd/4406>

- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (2560). (ฉบับที่ 1) พุทธศักราช 2564. (2564, 21 พฤศจิกายน).
ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 138 ตอนที่ 76ก. หน้า 1-4.
- ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 9 จังหวัดขอนแก่น. (2565). รายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา
ประจำปีการศึกษา 2565 [เอกสารที่ไม่ได้ตีพิมพ์]. ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 9 จังหวัดขอนแก่น
- ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดนครสวรรค์. (2563). คู่มืองานบริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม (EI) และเตรียม
ความพร้อม กลุ่มบริหารงานวิชาการประจำปี 2563. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ.
- สมบัติ ท้ายคำเรือ. (2552). ระเบียบวิธีวิจัยสำหรับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 3). มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม
- สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. (2560). คู่มือการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มศูนย์การศึกษาพิเศษ.
สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ.
- สุบิน ประสพบัว. (2562). กลยุทธ์การสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม
เด็กพิการ ศูนย์การศึกษาพิเศษ สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ [วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต
ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- Bar, M. J., & Keating, L. A. (1990). Introduction: Elements of program development. In M. J. Barr, L.
A. Keating and Associates, *Developing effective student services program*. Jossey-Bass.
- Bonnie, K. (2016). *The early intervention guidebook for families and professionals: partnering for
success*. Teachers College Press.
- Early Intervention Foundation. (2019). *What is early intervention*. Retrieved June 1, 2018, from
<https://www.eif.org.uk/why-it-matters/what-is-early-intervention>
- Heward, W. L. (2018). *Exceptional children: an introduction to special education* (11th ed.).
- Hoover, P. J. (2001). *Mothers' perceptions of the transition process from early intervention to early
childhood special education: related stressors, supports, and coping skills* [Unpublished
doctoral dissertation]. Virginia Polytechnical Institute and State University.
- Mahmoud, A. T. (2019). *An overview of children with special needs*. National Open University of
Nigeria Abuja.
- Mentor Adepis. (2014). *Early Intervention and prevention*. HRB National Drugs Library.
[https://www.drugsandalcohol.ie/24069/1/Early-Intervention-and-Prevention-briefing-
paper.pdf](https://www.drugsandalcohol.ie/24069/1/Early-Intervention-and-Prevention-briefing-paper.pdf)
- National Institute for the Mentally Handicapped. (2008). *Organization of Early Intervention
Services*. <https://niepid.nic.in/92%20org%20erly%20intevrn%20services.pdf>
- National Mental Health and Education Center. (2002). *Social skills: promoting positive behavior.
academic success, and school safety*. Arlington Public Schools. [https://www.apsva.us/wp-
content/uploads/2016/07/Social-Skills.pdf](https://www.apsva.us/wp-content/uploads/2016/07/Social-Skills.pdf)
- Roffey, S. (2001). *Young Children and Classroom Behaviour*. Routledge.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis* (3rd ed.). Harper and Row.